

pa ne more znajti; ki preiskuje prikazni v naravi, a ne da bi samega sebe povzdigoval; omikan dalje je tisti, ki spoznava, da ga nad živhaljo ne povzdiguje le telo in duša, ampak še kaj drugega in imenitnejšega. Taki se vedó povsod skromno in pohlevno; zgodbe pregleduje stvarno a ne osebno; vsakikrat znajo ločiti osebo od stvari, tudi so vsaki čas pripravljeni naučiti se kaj novega, ker dobro umejo, da vse to, kar znajo, je le malenkost proti temu, kar imajo vediti. Taki omikani bodo zmirom za svojega bližnjega toliko ali še več skerbili, kakor sami za se; njegovo dušno in telesno blagostanje podpirali, in mu koristili kakor bodo vedli in znali. Ko bi bilo veliko tako omikanih, bi postalo družinsko življenje res harmonično; vsem bi bilo vstreženo; a troja omika, o kateri smo prej govorili, človeštvo le bega in mu nikakor ni v blagor.

Živa šola.

Osmi pogovor.

Pénica.

Ali poznate ptico pénico? Kdo jo je že videl? Povej, kakošna je? Ali kaj poje? Kako poje? Kako pravimo tistim ptičem, ki pojejo? Naštej več pevcev! Ali je pénica po zimi pri nas, ali gre drugam? Kako pravimo tistim ptičem, ki ne ostajajo po zimi pri nas? (Selilni ptiči, ptiči selilci, zato, ker se selijo.) Naštej nekaj selilnih ptičev! (Pénica, lastovka, pastiričica, kúkavica, žerjavi, šterki, pustolóvke i. t. d.) Zakaj se ptiči jeseni drugam selijo? Ob čem živé ptiči selilci? Kaj pénica jé? (Velika dobrotnica.) Ptičja gnezda moramo varovati, še dotakniti se jih ne smemo, da ljubih živalic ne preženemo. Poslušajte, bodem vam povedal, kako je neki mož (Mirán) otrokom naročal in jim govoril, ko so šli mimo ptičjega gnezda; šeptal je:

»Tiho, tiho, le počasi,
Da stopinja se ne glási;
Tam v zatičji germa, glej,
V krilu varnem gostih vej,
Gnejzdice drobnó je skrito,
Meni samemu očito.
In iz njega, glej, ljubó
Gleda drobna mi glavica!
O ne boj se drobna ptica!

Kaj trepeče ti okó?
Kák bi moral človek biti,
Da bi mogel ti kaliti
Tiho srečo, ljuba stvar?
O ne boj se nas nikar!
Mila tebi sreča bodi,
Rod veselo svoj izvodi,
Da vaš zbor poletni dan
V gozdu peval bo glasán!«

Otroci so prijaznega moža radi ubogali, in niso nobenemu ptičku kaj žalega storili.

Izgovarjajte počasi besedo „pénica“! Kteri glas tù naj glasneje zategujemo? Kteri glas se sliši potem? kteri na koncu? Kako se ime-

nuje prvi, kako drugi, kako zadnji krepki glasnik? Zapišimo glasnik *e*! Čemu je ta čerka podobna? ali ni kakor okó? Komu je podoben *i*, ali ni podoben dečku, ki se je odkril? Čemu je *a* podoben? ali ni kakor drevesce s količkom? Napišite vse tri glasnike, ki jih slišimo v besedi „pénica“!

Ali še znate pesmico, ki smo se je zadnjič učili?

Zapojmo: „Ptičice lepo nam pevajo“!

Poslušajte, danes vam bodem zapel zopet drugo lepo pesem, ki nam kaže ljubo

p o m l a d.

(Kanon.)

Peter Hitzinger

(Znojemski, Podlipski)

v

slovstvu slovenskem.

IX.

V Ljubljanskem Časniku 1850 l. 74—79 je spisal J. Terdina „Pretres slovenskih pesnikov“. Najprej spregovori o tem pretresu v Novicah 1851 l. 6—10 L. Pintar pod naslovom: „Nekaj iz Vesne“; koj za njim pa se v Ljublj. Časn. l. 13 oglasi Podlipski v sestavku: „Beseda na pretres slovenskih pesnikov“.

„Pesnike in sploh pisatelje pretresati in med seboj križem primerjati, je pač sitno in nevhvaležno delo; nekdo mu je odločil med pesniškimi merami hromaste Jambe („Der Choliambe ist ein Vers für Kunstrichter“. A. W. Schlegel). Nam se zdi, da bi si bil pretresavec besedo v Prešernovim „Orglarji“ v vodilo vzeti smel, kjer svari Bog orglarčka:

Komur pevski duh sim vdihnil,
Z njim sim dal mu pesmi svoje;
Drugih ne, le te naj poje,
Dokler de bo v grobu vtihnil.